

Advies Architectuurraad t.a.v. de harmonisatie van onderwijsbegrippen

Voor	Standaardisatieraad Edustandaard
Van	Architectuurraad Edustandaard
Datum	27 juni 2025
Betreft	Advies Architectuurraad t.a.v. de harmonisatie van onderwijsbegrippen

Inleiding

Door de Standaardisatieraad is bij de oplevering van de eerste versie van de ROSA ook opdracht gegeven om een nieuwe poging te wagen om begrippen als onderdeel van de gemeenschappelijke “onderwijstaal” te standaardiseren. Een besluit mede ingegeven (driver) door de presentatie van Ronald Damhof¹. In de werkgroep Samenhang is aansluitend hierop de volgende ontwerp kader opgesteld voor het bevorderen van de samenhang tussen de SRA's en de ROSA: *Hanteer zoveel mogelijk dezelfde begrippen en definities en volg de lijn van de NORA en de andere landelijke referentiearchitecturen (Onderwijsarchitecturen volgen de lijn van de NORA op het gebied van architectuur-principes, -thema's, -begrippen en architectuurelementen zoals referentiecomponenten en voorzieningen).*

Om dit te operationaliseren zijn in de tussenliggende periode een aantal stappen gezet:

- Eerste opzet/structuur van een ROSA Begrippenkader
- Registreren van het ROSA Begrippenkader bij Edustandaard (https://www.edustandaard.nl/standaard_afspraken/rosa-begrippenkader/)
- Inrichten van een beheer- en publicatieomgeving
- Samenstellen van een redactieteam en inrichten beheer- en wijzigingsproces
- In iteraties begrippen uitwerken en voorleggen aan QA-team en AR ter vaststelling
- Participeren in de Expertgroep NORA Begrippenkader

Wat nog onvoldoende uit de verf is gekomen, is onder meer:

- Het hergebruik door derden van de begrippen. Allereerst door de SRA's (FORA, MORA, HORA) maar ook door allerlei andere partijen in het onderwijs (publieke en private dienstverleners, projecten/programma's etc.).
- Het goed synchroon houden van begrippen die ontleend zijn uit andere begrippenkaders (zoals die van de NORA, SLO, DUO).
- Het publiceren van het begrippenkader in samenhang met andere voor het onderwijs relevante begrippenkaders. NB Hierdoor kunnen er zomaar nieuwe initiatieven ontstaan die (al of niet onbewust) ongeveer hetzelfde (willen gaan) doen als wat we binnen Edustandaard met het ROSA Begrippenkader beogen.

Ondertussen zijn er ook voor de hierboven genoemde knelpunten een aantal stappen gezet die de randvoorwaarden creëren om deze op te lossen (of te verminderen):

- Het beschikbaar komen van een Nederlandse standaard (als standaard ook aangemeld/opgenomen bij Forum Standaardisatie) voor het beschrijven van begrippen (NL-SBB, <https://docs.geostandaarden.nl/nl-sbb/nl-sbb/>), die door

¹ <https://www.edustandaard.nl/app/uploads/2022/01/08092022-Standaardisatieraad-RonaldDamhof.pdf>

meerdere overheidspartijen en -architecturen (waaronder NORA) gebruikt gaat worden voor hun begrippenkaders.

- Aanpassingen in onze beheeromgeving (ondersteuning van NL-SBB, mogelijkheden om relaties te leggen met andere begrippenkaders en (op termijn) adopteren van begrippen waardoor synchronisatie-issues sterk verminderd worden).
- Plannen om onderwijsbegrippen.nl² weer een nieuw leven in te blazen als de etalage van zowel het ROSA Begrippenkader als allerlei andere onderwijsgerelateerde begrippenkaders (SLO curriculum, SBB curriculum, RIO begrippen, FORA/MORA/HORA begrippenkaders).

Tijd om door te pakken! Met het QA-team en de Architectuurraad zijn een aantal acties besproken die gericht zijn op het versterken van een meer uniforme onderwijssemantiek (waaronder het harmoniseren van begrippen en begrippenkaders).

Een aantal van die acties lopen reeds en vormen de minimale randvoorwaarden voor verdere doorontwikkeling en gebruik:

- Bijwerken van het ROSA Begrippenkader bij zodat die past op de NL-SBB standaard.
- Adopteren van begrippen uit het (nieuwe) NORA Begrippenkader³. Ervoor zorgen dat begrippen die voorkomen in bestaande definities van andere (onderwijsdomeinspecifieke) begrippen consistent worden gehanteerd.
- Zorgen voor een automatische synchronisatie van het ROSA Begrippenkader met <https://onderwijsbegrippen.nl/nl/>.

Daarmee ligt er een basis waarmee de eerdere wensen vanuit de Standaardisatieraad kunnen worden ingevuld. De volgende acties moeten het gewenste meergebruik en harmonisatie gaan stimuleren:

- Ontwikkel samen met de SRA's ook SRA-specifieke begrippenkaders (FORA, MORA, HORA), waarbij wat gemeenschappelijk is ook in al die begrippenkaders geharmoniseerd wordt irt het ROSA Begrippenkader, met aanvullingen van de eigen domeinspecifieke begrippen. Publiceer deze SRA-begrippenkaders zowel in de eigen architecturomgeving als ook naar onderwijsbegrippen.nl zodat ook andere belangstellenden er gebruik van kunnen maken. Maak afspraken in Edustandaard-verband voor het beheren en onderhouden.
- Stimuleer partijen als DUO, SLO, SBB om hun eigen begrippenkader(s) ook in NL-SBB structuur te gieten en via onderwijsbegrippen.nl te publiceren. Bij DUO loopt dit als project.

Advies n.a.v bespreking in de Architectuurraad

In de Architectuurraad van 26 juni zijn de lopende en voorgenomen acties besproken.

In de Architectuurraad wordt het belang van harmonisatie van begrippen uiteraard ook gezien. De lopende acties om het ROSA Begrippenkader conform de NL-SBB standaard te gaan vastleggen, de NORA begrippen te adopteren en vervolgens te publiceren op onderwijsbegrippen.nl worden van harte ondersteund.

Tegelijkertijd zijn er zorgen over de voorgenomen acties om specifieke begrippenkaders voor de sectorale referentiearchitecturen te gaan ontwikkelen. Dat geldt ook voor de wens om allerlei andere partijen (waaronder ook de Groeifondsprogramma's) te bewegen om hun begrippenkaders conform NL-SBB te structureren, onderling consistent te maken, en te publiceren op onderwijsbegrippen.nl. Hoewel dit allemaal wel als zeer wenselijk wordt gezien, zijn er vooral zorgen over de prioriteit en benodigde capaciteit.

² <https://onderwijsbegrippen.nl/nl/>

³ https://www.noraonline.nl/wiki/Alle_NORA_begrippen

Het advies van de Architectuurraad is om dit vooral iteratief op te pakken en in te zetten op samenwerking vanuit de verantwoordelijke Edustandaard-werkgroep (Redactieteam ROSA Begrippenkader) met al deze partijen. Zorg ervoor dat partijen hun begrippenkader beschikbaar stellen en faciliteer de samenwerking, zonder er een apart project van te maken. Randvoorwaarde hierbij is dat al die partijen ook echt gecommitteerd zijn aan die harmonisatie en hun eigen interpretaties, definities etc. niet te laten prevaleren, maar constructief werken aan compliancy (waarbij verbeteringen en aanvullingen in het ROSA Begrippenkader op basis van nieuwe inzichten en kennis uiteraard ook aan de orde kunnen zijn, net zoals dat geldt voor de standaarden die bij Edustandaard zijn geregistreerd en de ROSA als geheel).

De Standaardisatieraad wordt gevraagd om:

- In te stemmen met voortzetting en afronding van de lopende acties.
- De voorgenomen acties accorderen als belangrijk voor de samenwerking en de gewenste harmonisatie.
- Bij die voorgenomen acties in te zetten op een iteratief proces waar in samenwerking met partijen en programma's wordt georganiseerd, en daarvoor de benodigde samenwerkingsafspraken worden gemaakt danwel de benodigde governance wordt ingericht.
- Hun achterban op te roepen om op dit vlak de samenwerking actief op te zoeken en niet eigen begrippenlijsten en –kaders zonder verdere afstemming op te stellen.